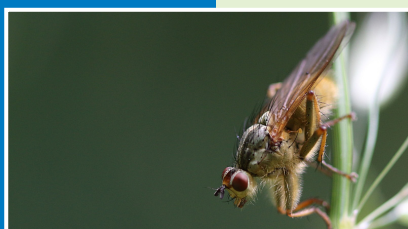

Ontgroenen aan de Opaalweg

Quick scan in het kader van natuurwetgeving

F.L.A. Brekelmans
M. Boonman

Bureau Waardenburg bv
Ecologie & landschap

Natuur aan de Opaalweg

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet

drs. F.L.A. Brekelmans en drs. M. Boonman

Status uitgave: versie 1.0

Rapportnummer:	15-162
Projectnummer:	15-257
Datum uitgave:	24 augustus 2015
Fotografie:	F.L.A. Brekelmans
Projectleider:	Drs. F.L.A. Brekelmans
Naam en adres opdrachtgever:	Gemeente Utrecht Postbus 8406, 3503 RK Utrecht
Referentie opdrachtgever:	bestelling 5800007905
Akkoord voor uitgave:	G.F.J. Smit (teamleider Natuur & Landschap)

Paraaf:

Graag citeren als: Brekelmans, F.L.A & M. Boonman. 2015. Natuur aan de Opaalweg. Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet. Bureau Waardenburg Rapportnr. 15-162. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Trefwoorden: natuur, Utrecht, wetgeving, inrichting, beheer

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv. Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Utrecht

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl

Voorwoord

Gemeente Utrecht is voornemens ontwikkeling van studentenwoningen mogelijk te maken op een locatie aan de Opaalweg te Hoograven. Hiervoor wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Aanwezige natuurwaarden dienen elders gecompenseerd te worden in verband met de ligging in de groene structuur.

Gemeente Utrecht heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om effecten, als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden, op beschermde natuurwaarden in beeld te brengen.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

M. Boonman veldwerk

F.L.A. Brekelmans projectleiding, veldwerk, rapportage

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Vanuit Gemeente Utrecht werd de opdracht begeleid door de heer Hans Krüse. Wij danken hem voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel.....	7
1.2 Aanpak onderzoek	7
1.3 Verantwoording	8
2 Plangebied en ingreep.....	11
2.1 Het plangebied	11
2.2 De ingreep	11
3 Natuurwaarden in en rond het plangebied	13
3.1 Flora en fauna	13
3.2 Beschermde natuurgebieden	19
4 Effecten op natuurwaarden	21
4.1 Beschermde soorten.....	21
4.2 Beschermde natuurgebieden	23
5 Conclusies en aanbevelingen	25
5.1 Conclusies	25
5.2 Aanbevelingen.....	25
6 Literatuur.....	27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De gemeente Utrecht wil op een kavel aan de Opaalweg langs de Waterlinieweg, ten zuiden van de begraafplaats Tolsteeg (zie kaart 1), ontwikkeling van woningbouw mogelijk maken. Deze ontwikkeling is in Wijkontwikkelingsplan Hoograven uit 1997 opgenomen. Syntrus/Achmea en SSH hebben een bouwplan ontwikkeld voor 200 onzelfstandige wooneenheden voor studenten in 10 woonlagen. In het najaar van 2014 is een nieuw startdocument opgesteld, dat op 2 december 2014 is vastgesteld in het college.

De kavel is onderdeel van de stedelijke groenstructuur. Het Groenstructuurplan Utrecht uit 2007 maakt de geplande ontwikkeling mogelijk op voorwaarde dat er groencompensatie plaatsvindt. De belangrijkste kwaliteit van deze locatie is ecologisch: braamstruweel en opgaande begroeiing. Voor de groencompensatie en voor het bestemmingsplan is het nodig om een natuuronderzoek te laten uitvoeren.

In voorliggende rapportage wordt verslag gedaan van onderzoek naar de op en rond het terrein aanwezige natuurwaarden. De rapportage kan gebruikt worden voor de natuurparagraaf in het bestemmingsplan en vormt een toets aan vigerende natuurwetgeving.

1.2 Aanpak onderzoek

Bij het vaststellen van het bestemmingsplan zal rekening moeten worden gehouden met het huidige voorkomen van beschermde soorten planten en dieren en beschermde natuurgebieden. De vragen of voor de uitvoering van het bestemmingsplan een vrijstelling geldt dan wel een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet nodig is en zo ja, of deze ontheffing kan worden verleend, komen in beginsel pas aan de orde in een procedure op grond van de Flora- en faunawet. Dat doet er niet aan af dat de raad het plan niet kan vaststellen indien en voor zover hij op voorhand in redelijkheid kan inzien dat de Flora- en faunawet aan de uitvoerbaarheid van het plan binnen de planperiode in de weg staat¹. Ten aanzien van door de Natuurbeschermingswet 1998 beschermde gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geldt dat uitvoering van het bestemmingsplan niet mag leiden tot significant negatieve effecten op deze gebieden dan wel moet duidelijk zijn dat vergunning of toestemming van het bevoegd gezag verleend wordt.

Dit rapport beschrijft de effecten van het plan op beschermde planten en dieren en beschermde natuurgebieden. In dit rapport wordt ingegaan op de volgende vragen:

¹ Gebaseerd op diverse uitspraken van RvS, waaronder zaaknr. 201308884/1/R6

- Welke beschermde soorten planten en dieren en beschermde natuurgebieden komen mogelijk of zeker voor in de invloedssfeer van het plan?
- Welke effecten op beschermde soorten en beschermde natuurgebieden heeft de ingreep?
- Worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden? Zo ja, welke en moet hiervoor ontheffing worden aangevraagd?
- Zijn er significant negatieve effecten te verwachten op beschermde natuurgebieden en dient daarvoor een vergunning aangevraagd te worden?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde soorten en beschermde natuurgebieden?

Opdrachtgever heeft nadrukkelijk verzocht naast beschermde soorten ook een indruk te geven van de overige natuurwaarden en de mogelijkheden om deze waarden elders te compenseren.

1.3 Verantwoording

Algemeen

De toetsing is een effectbepaling en -beoordeling op basis van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de voorgenomen ingreep. De toetsing is opgesteld op basis van veldonderzoek, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

Veldonderzoek

Aan het plangebied zijn op de volgende data in 2015 bezoeken gebracht: 2 juni, 16 juni, 22 juni en 20 augustus. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, hollen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken en expert judgement is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een schepnet om een indicatie te krijgen van het voorkomen van vissen en amfibieën. Aanwezige bebouwing en bomen zijn extern en voor zover toegankelijk intern beoordeeld op aanwezigheid van (sporen van) vleermuizen.

Om inzicht te krijgen in het belang van het plangebied voor vleermuizen zijn op 2 juni en 22 juni veldbezoeken uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van een bat detector type Pettersson D240. Met name is gelet op het belang van het plangebied als verblijfplaats, foerageergebied en vliegroute. Hiervoor is tijdens schemering gepost op strategische locaties om van en naar het gebied vliegende vleermuizen vast te stellen. Vervolgens is het gebied meerdere keren doorgelopen om het belang als foerageergebied vast te stellen. De weersomstandigheden waren matig tot goed, met een temperatuur tussen 17 en 22 graden Celsius, windkracht 2-3 en geen neerslag. Onder deze omstandigheden is voldaan het Vleermuisprotocol d.d. 2014.

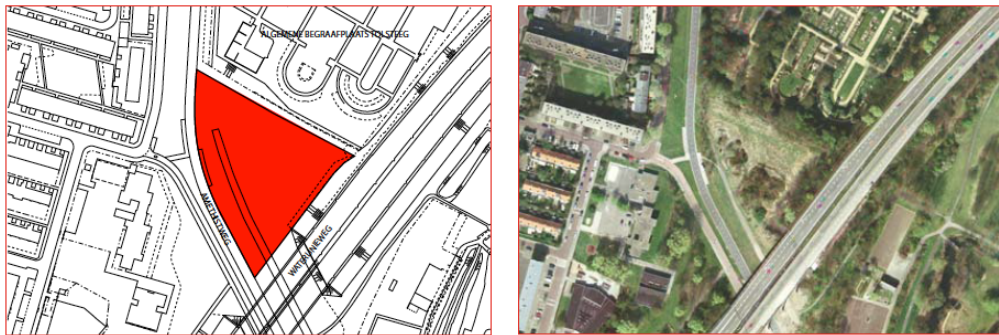
Bronnenonderzoek

Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen zijn online beschikbare bronnen geraadpleegd, waaronder de website www.telmee.nl. Daarnaast is, voor zover nodig, gebruik gemaakt van achtergronddocumentatie (zie literatuurlijst): Brekelmans *et al* 2010, Brekelmans & Spier 2013; Ravon Utrecht 2015.

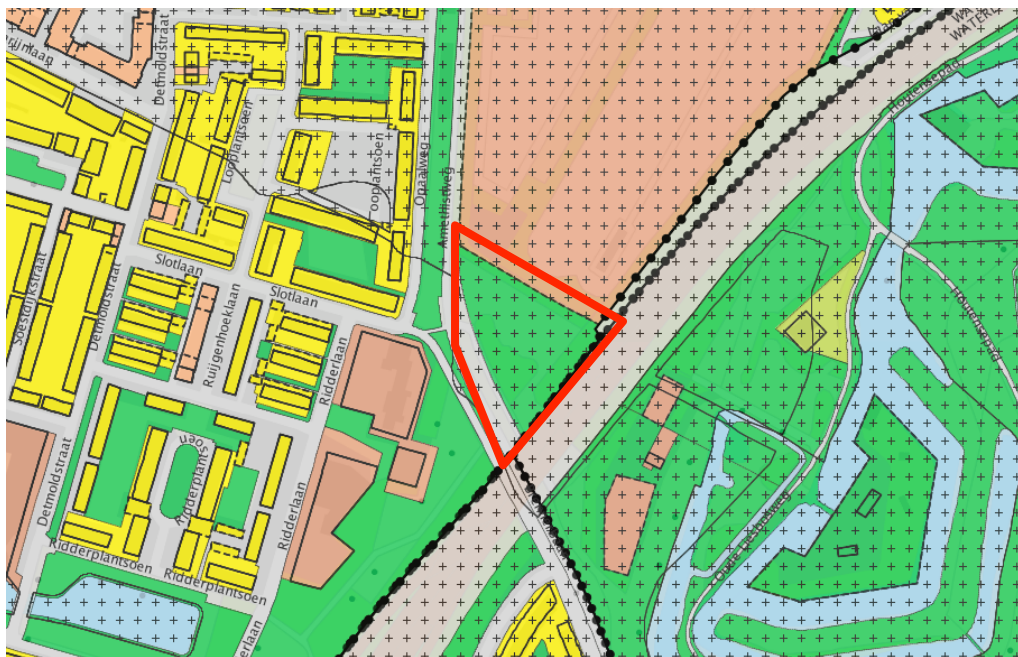
Het terrein is toevalligerwijs door de auteur (F. Brekelmans) bezocht op 5 mei 2014. Tijdens dit bezoek heeft geen uitputtende inventarisatie plaatsgevonden maar zijn enkele waarnemingen vastgelegd die in dit rapport zijn meegenomen.

Voor een overzicht van de in de omgeving van het plan gelegen beschermde natuurgebieden is de kaartendatabase van Provincie Utrecht geraadpleegd d.d. 10 augustus 2015. Dit betrof de kaarten met daarop aangegeven de ligging van beschermde natuurmonumenten, Natura 2000 en de Ecologische Hoofdstructuur.

Het onderzoek is uitgevoerd door medewerkers van Bureau Waardenburg. Deze zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteits-handboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is door Certiked ISO gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2008.

Figuur 2.1 Begrenzing bestemmingsplangebied (bron: concept SPVE Gemeente Utrecht d.d. maart 2010)

Figuur 2.2 Huidige bestemmingen in het plangebied (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

2 Plangebied en ingreep

2.1 Het plangebied

Het plangebied is gelegen in Hoograven Noord in gemeente Utrecht. Het gebied wordt begrensd door een begraafplaats aan de noordzijde, de Waterlinieweg aan de oostzijde en de Amethistweg aan de west- en zuidzijde. Het gebied heeft een omvang van ongeveer 0,9 hectare (Figuur 2.1).

Het gebied valt onder het bestemmingsplan Watervogelbuurt, Hoograven, Tolsteeg (planstatus: geconsolideerde versie d.d. 2012-10-25). Het betreffende gebied heeft de bestemming 'groen' met dubbelbestemming 'waarde archeologie'. De voor groen aangewezen gronden zijn op basis van Artikel 10 van het bestemmingsplan bestemd voor onder meer groenvoorzieningen, gazons en beplantingen, voet- en fietspaden, bermen en bermsloten en ecologische verbindingen. Binnen deze bestemming mogen uitsluitend bouwwerken ten dienste van deze bestemming worden gebouwd.

Het plangebied is gelegen in een groenstructuur dat onderdeel uitmaakt van het Groenstructuurplan Utrecht (2007). De stedelijke groenstructuur is het belangrijkste groen dat in de stad Utrecht aanwezig is. In de stedelijke groenstructuur komt een aantal kwaliteiten samen: ecologisch, recreatief, cultuurhistorisch en ruimtelijk/landschappelijk. Het accent ligt op de recreatieve en natuurfunctie. Dit betekent dat ontwikkeling alleen mogelijk is indien kwalitatieve of kwantitatieve compensatie plaatsvindt van de aangetaste natuurwaarden. Aan deze compensatie wordt door gemeente nader invulling gegeven.

2.2 De ingreep

Door SAREF (Syntrus Achmea Real Estate Finance, verder SA) en SSH is een schetsontwerp gemaakt voor de kavel. Het plan heeft een footprint van circa 730 m² uit 10 woonlagen en 200 studentenwoningen.

Betreffende ontwikkeling past niet in het huidige bestemmingsplan. De bestemming dient te worden gewijzigd om de ontwikkeling mogelijk te maken. In de voorlopige planning is vaststelling van een nieuw bestemmingsplan voorzien eind 2015, waarna de ontwikkeling kan beginnen in 2016.

Ten behoeve van de realisatie wordt de aanwezige begroeiing op het terrein verwijderd. Begroeiing langs de randen wordt zoveel mogelijk behouden.

Figuur Schetsontwerp nieuwe situatie (bron: Studentenwoningen Opaalweg - Randvoorwaarden en plantoelichting - Schetsontwerp; Gemeente Utrecht)

3 Natuurwaarden in en rond het plangebied

3.1 Flora en fauna

In de Flora- en faunawet (AmvB art. 75²) worden drie beschermingsregimes onderscheiden. Voor soorten uit 'Tabel 1' geldt vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor soorten van 'Tabel 2' ('overige beschermde soorten') of 'Tabel 3' ('strikt beschermde soorten') geldt geen vrijstelling en kan aanvraag van een ontheffing aan de orde zijn bij overtreding van verbodsbepalingen. In de tekst is per beschermde soort aangegeven in welke categorie deze is opgenomen.

Planten en vegetaties

In het plangebied is één beschermde soort vastgesteld: **klein glaskruid**. De soort groeit met enkele exemplaren langs de voet van het talud van en onder het viaduct van de Waterlinieweg. Het betreft een vrij algemeen in Utrecht voorkomende soort, die voornamelijk in de binnenstad als muur- en straatplant wordt aangetroffen en daarnaast her en der groeit in ondergroei van struwelen. Klein glaskruid is opgenomen in *Tabel 2* van AmvB art. 75 (zie boven). Andere beschermde soorten planten zijn niet vastgesteld.

Enkele jaren terug is in het plangebied ook de **aardaker** waargenomen. Aardaker is een beschermde plant (*Tabel 1* van AmvB art. 75) die in Utrecht zeldzaam is en vooral langs de zuidkant van de gemeente wordt aangetroffen op de komkleigronden. De toenmalige vindplaats is momenteel overwoekerd door de dijkviltbraam en de plant kon niet meer worden teruggevonden.

Braamstruwelen zijn dominant in het centrale gedeelte van het gebied aanwezig. Het betreft hier begroeiing van de **dijkviltbraam**, een *exoot* die dichte en ondoordringbare begroeiingen maakt waarin andere planten geen kans maken. Door deze dominantie zijn begroeiingen van dijkviltbraam floristisch soortenarm. Aangezien de soort echter een lange bloeitijd heeft en rijkelijk bloeit, is dijkviltbraam zeer gewild onder insecten als bijen, hommels en zweefvliegen. Meestal gonst het boven de braam van de nectarzoekende insecten. Daarnaast kunnen ook tal van andere dieren van de beschutting gebruik maken, waaronder soorten als zwartkop en egel.

Rond het braamstruweel is **opgaande beplanting** aanwezig, met soorten als gewone esdoorn, Noorse esdoorn, zwarte els en hartbladige els. Lokaal zijn ruigtevegetaties en zomen redelijk goed ontwikkeld en nog niet overwoekerd door dijkviltbraam. Wel is hier dauwbraam aanwezig, een minder invasieve en bovendien inheemse bramensoort. In de zomen groeien kruidachtige soorten als slipbladige ooievaarsbek, gewone raket, geel nagelkruid, look-zonder-look, hopklaver, gele morgenster, viltige basterdwederik, bergbasterdwederik en muursla. Deze soorten duiden op niet te

² Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen. 23 februari 2005.

droge voedselrijk omstandigheden op zandige tot kleiige grond. In het bos direct langs de Waterlinieweg is de bodem dicht begroeid met klimop. Op termijn en bij verdere veroudering van het bos is vestiging van **grote keverorchis** niet onwaarschijnlijk.

In de berm van de Opaalweg is een **grazige vegetatie** aanwezig op zavelgrond. Hierin komen de voor Utrecht redelijk bijzondere soorten goudhaver en knolboterbloem voor, naast onder meer knoopkruid, rode klaver en klein streepzaad.

Knolboterbloem

Klein glaskruid

Goudhaver

Dijkviltbraam

Ongewervelden

Beschermde soorten ongewervelden zijn niet vastgesteld. Voor in de (ruime) omgeving voorkomende beschermde soorten, waaronder platte schijfhoren, groene glazenmaker en gevlekte witsnuitlibel, zijn geen geschikte biotopen aanwezig. Zwervende exemplaren van trekvlinders als rouwmantel of grote keizermantel kunnen niet worden uitgesloten, maar voor deze soorten is het gebied niet geschikt als leefgebied.

dagvlinders

De opgaande begroeiing maakt het gebied vooral interessant voor soorten van bossen, bosranden en struwelen. Waargenomen zijn bont zandoogje, gehakelde aurelia, atalanta, dagpauwoog, groot koolwitje en boomblauwtje en veelal betrof het slechts een enkel exemplaar. Hoge dichtheden worden bij deze soorten zelden waargenomen. Voor graslandvlinders is het terrein oninteressant, met uitzondering van de berm langs de Diamantweg. Hier zijn tijdens het veldbezoek geen vlinders waargenomen, maar het is mogelijk dat soorten als icarusblauwtje en kleine vuurvlinder hier voorkomen. Bijzondere soorten dagvlinders worden niet verwacht.

libellen

Door het ontbreken van open water herbergt het terrein geen voortplantingswateren. Het terrein blijkt echter wel van belang als foerageergebied en uitwijklocatie voor individuen die (nog) niet deelnemen aan de voortplanting. Tijdens de veldbezoeken zijn glassnijder, smaragdlibel, variabele waterjuffer en watersnuffel waargenomen. De eerste twee soorten zijn relatief zeldzaam in Utrecht en het aan de overzijde van de Waterlinieweg gelegen Beatrixpark vormt een belangrijk leefgebied. Het is dan ook waarschijnlijk dat de op het terrein waargenomen exemplaren uit dit gebied afkomstig zijn.

De glassnijder, een soort die de voorkeur geeft aan wateren met een goed ontwikkelde oevervegetatie

overige ongewervelden

Het terrein biedt ruim nectar en stuifmeel, waardoor veel bijen en hommels aanwezig zijn. De aanwezige begroeiing biedt daarnaast mogelijkheden voor soorten die in holten nestelen, voor soorten die in (zandige) bodem nestelen zijn de mogelijkheden op het terrein zelf beperkt. Vastgesteld zijn boomhommel, steenhommel, akkerhommel, aard-/veldhommel, honingbij, gewone geurgroefbij, tuinmaskerbij en tuinbladsnijder. Het aantal waargenomen (zweef)vliegen is beperkt, niet alle soorten zijn gedetermineerd. Vastgesteld zijn onder meer bessenbandzweefvlieg, blinde bij, gewone driehoekzweefvlieg, gewoon weidegitje, snorzweefvlieg, witte reus en terrassjeskommazweefvlieg. De strontvlieg komt algemeen voor, evenals de grote dansvlieg en de prachtwapenvlieg.

Daarnaast zijn diverse waarnemingen van soorten uit andere groepen, waaronder grote clausilia, haarslakje, grote glansslak, segrijnslak, gewone tuinslak (huisjesslakken) en ruwe pissebed, kelder pissebed, paarse drieoogje, mosspissebed (pissebedden).

Witte reus

Terrasjeskommazweefvlieg

Bessenbandzweefvlieg

Gewone driehoekzweefvlieg

Prachtwapenvlieg

Grote dansvlieg

Grote clausilia

Mospissebed, ruwe pissebed en kelderpissebed

Vissen

In het plangebied is geen open water aanwezig. Aanwezigheid van vissen kan worden uitgesloten.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek is één soort amfibieën: de gewone pad. Het betrof een juveniel exemplaar die van de berm langs de Amethystweg in de richting van de bosschages op het terrein liep. De gewone pad komt zeer algemeen voor in Utrecht. Het bronnenonderzoek heeft geen andere soorten opgeleverd.

In het plangebied is geen open water aanwezig en uitgesloten kan worden dat het gebied voortplantingswateren herbergt. Wel kan het plangebied land- en overwinteringsbiotoop vormen voor soorten die zich voortplanten buiten het plangebied. Dit kunnen wateren zijn in het Beatrixpark, in Hoograven en tuinvijvers. Vrijwel alle in Utrecht voorkomende amfibieën verwijderen zich na de voortplanting van water, waarna zij de zomer, najaar en winter op land doorbrengen. Daarbij kunnen afstanden tot meerdere honderden meters worden afgelegd. Gelet op de ligging in de stad, de aanwezige biotopen en het voorkomen in de omgeving kunnen naast gewone pad ook bruine kikker en kleine watersalamander worden verwacht. Dit betreft in Utrecht algemeen voorkomende soorten (Brekelmans & Spier 2013). De aanwezigheid van strikt(er) beschermde soorten kunnen worden uitgesloten.

Reptielen

Reptielen zijn niet vastgesteld. De enige in Utrecht in het wild voorkomende soort is de ringslang. De soort komt voor in Lunetten aan de oostzijde van de Waterlinieweg. Gelet op de ligging is het niet onmogelijk dat de ringslang als zwerver opduikt in het plangebied. De soort is tijdens het onderzoek niet waargenomen en ook het bronnenonderzoek heeft geen waarnemingen opgeleverd. Het plangebied is momenteel dan ook niet van belang als leefgebied voor de ringslang.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn twee soorten grondgebonden zoogdieren waargenomen, de bosmuis en de egel. Dit betreft beide algemeen voorkomende soorten in Utrecht, opgenomen in Tabel 1 bij AMVB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Strikter beschermde soorten worden hier niet verwacht, al is het niet uitgesloten dat zwervende exemplaren van bijvoorbeeld eekhoorn op het terrein kunnen voorkomen. Aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen kan worden uitgesloten.

Naast de vastgestelde soorten is het aannemelijk dat diverse andere algemene soorten in het gebied voorkomen, waaronder huisspitsmuis, bosspitsmuis, rosse woelmuis en wezel. Ook bijvoorbeeld bunzing zou van het terrein gebruik kunnen maken, gelet op de doorlopende groenstructuur waar het gebied onderdeel van uitmaakt.

Vleermuizen

De beschrijving over mogelijk aanwezige functies is gebaseerd op twee veldbezoeken, kennis over de in Utrecht aanwezige soorten en een gemeentebreed onderzoek naar vleermuizen dat in 2015 in Utrecht is uitgevoerd.

verblijfplaatsen

Door het ontbreken van holten en scheuren in bomen kan aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen worden uitgesloten. In de bebouwing rond het plangebied kunnen echter wel verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Eerder zijn door ons bijvoorbeeld verblijfplaatsen van enkele exemplaren vastgesteld van gewone dwergvleermuis en laatvlieger in een gebouw op de kop van de Opaalweg en gewone dwergvleermuizen aan de Duurstedelaan. Voor zover bekend is op korte afstand (<500 meter) van de locatie geen kraamverblijf aanwezig.

foerageergebied

Tijdens de beide veldbezoeken is vastgesteld dat enkele (<5) **gewone dwergvleermuizen** foerageren boven de braamstruwelen in het plangebied, boven de paden langs de zuid- en westzijde van het gebied en onder en langs het viaduct van de Waterlinieweg. De dieren verschijnen hier al vroeg op de avond en hebben een verblijfplaats in de directe omgeving.

Eenmalig is een foeragerende **laatvlieger** vastgesteld langs de rij linden aan de Amethistweg. Van de **rosse vleermuis** zijn op de avond van 2 juni twee foeragerende exemplaren waargenomen boven de Waterlinieweg. Beide soorten hebben geen specifieke binding met het plangebied.

vliegroutes

Op beide avonden is gepost bij het viaduct onder de Waterlinieweg en langs de opgaande begroeiingen in het plangebied. Al vroeg in de avond, bij zonsondergang, verschenen enkele gewone dwergvleermuizen in het plangebied vanuit onbekende richting. Er zijn geen vliegbewegingen (foerageergedrag uitgezonderd) die wijzen op aanwezigheid van essentiële vliegroutes in het plangebied.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats³

De aanwezige bomen zijn gecontroleerd op aanwezigheid van nesten (horsten) van uilen en roofvogels (categorie 4). Deze zijn niet vastgesteld. Mogelijk zijn bomen op de begraafplaats, die meer in bosverband staan en bovendien veel rustiger gelegen, wel geschikt als broedlocatie voor relatief verstoringstolerante soorten als bosuil en sperwer. Wel zijn in het plangebied koolmees, pimpelmees en boomkruiper vastgesteld, soorten van categorie 4 (zie onder). De aanwezige bomen in het plangebied worden mogelijk door deze soorten gebruikt als broedlocatie. Voor deze

³ Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen (categorie 4) beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw. Daarnaast worden de nest van een groot aantal andere soorten als jaarrond beschermd beschouwd, indien in de directe omgeving geen alternatieven voorhanden zijn (categorie 5). Voorbeelden van die laatste categorie zijn koolmees, pimpelmees en grote bont specht.

soorten geldt dat in de omgeving ruim voldoende alternatieven aanwezig zijn. Bovendien blijven langs de rand voldoende bomen behouden als broedlocatie.

Naast genoemde soorten herbergt het terrein veel zangvogels, waaronder staartmees, zwartkop, tijftjaf, roodborst, heggenmus, merel en zanglijster. Dit betreft algemeen voorkomende soorten in Utrecht. Zeldzamere soorten broedvogels zijn niet waargenomen en worden evenmin verwacht.

Smidse van een zanglijster in het plangebied: een baksteen waarop lijsters slakkenhuisjes stukslaan.

3.2 Beschermde natuurgebieden

Ecologische hoofdstructuur

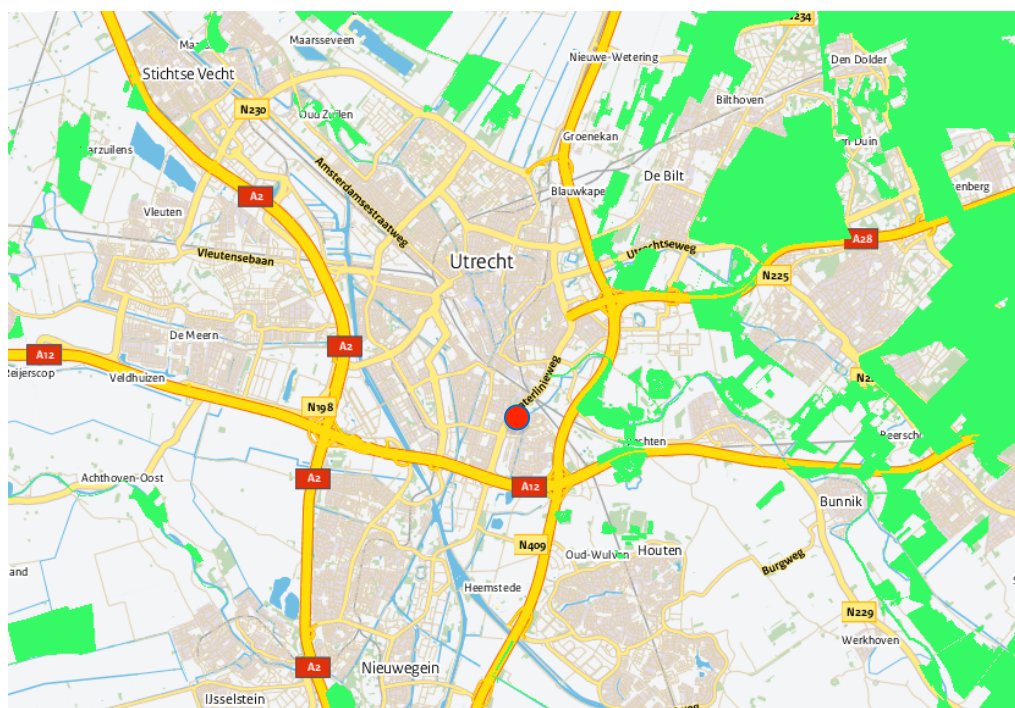
Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het dichtstbij als EHS bestemde gebied betreft de Kromme Rijn, op een afstand van ongeveer 1,2 kilometer.

Natuurbeschermingswet 1998

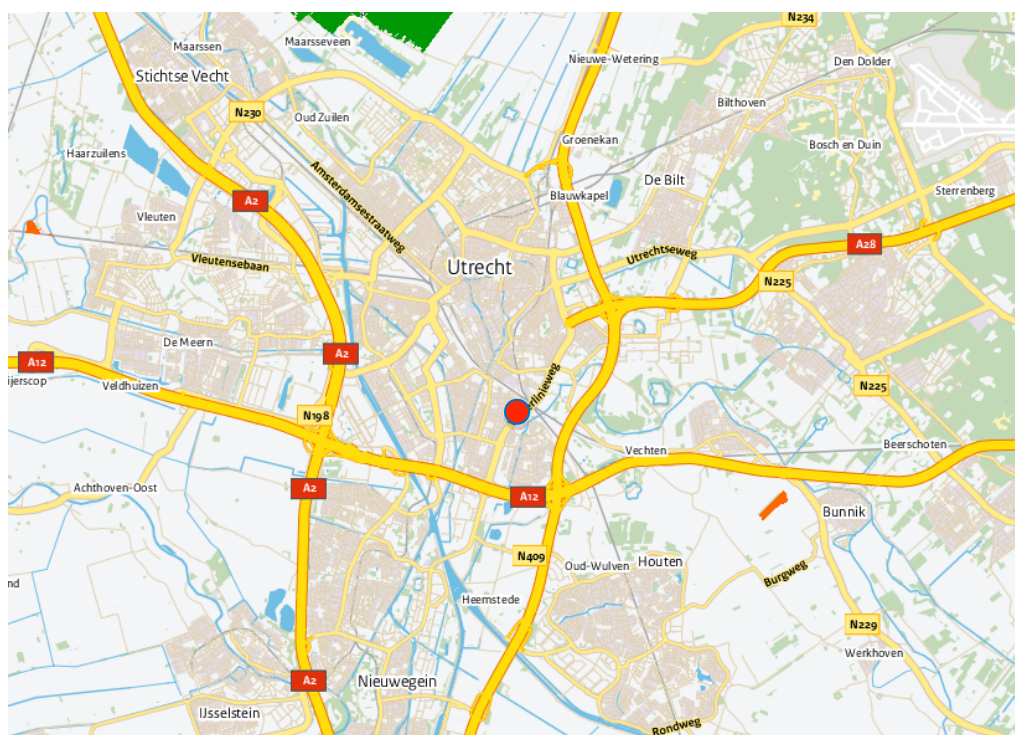
Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een beschermd natuurmonument of Natura 2000.

Het dichtstbij gelegen (5,8 km afstand) **beschermde natuurmonument** betreft Raaphof aan de westkant van Odijk. Dit betreft een hakhoutbosje van voornamelijk gewone es en iep met een vegetatie van het Elzen-Vogelkersverbond met daarin soorten als breedbladige wespenorchis, gewone vogelmelk en bosaardbei. Het hakhoutstobben zijn van belang voor de soortenrijke epifytische mossenvegetatie.

Het dichtstbij gelegen **Natura 2000**-gebied betreft de Oostelijke Vechtplassen aan de noordzijde van Utrecht. De Oostelijk Vechtplassen betreft een omvangrijk gebied met veel bijzondere soorten en vegetaties, waaronder verlandingsvegetaties en trilvenen. De afstand van het plangebied tot dit gebied bedraagt ongeveer 8,4 km.

Figuur 3.2 Ligging plangebied (rode stip) ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur (bron kaart: Provincie Utrecht).

Figuur 3.3 Ligging plangebied (rode stip) ten opzichte van beschermde natuurmonumenten (oranje) en Natura 2000 (groen) (bron kaart: Provincie Utrecht).

4 Effecten op natuurwaarden

4.1 Beschermden soorten

Het bepalen van de effecten van het plan op beschermde soorten en natuurwaarden is gebaseerd op de randvoorwaarden zoals geformuleerd in: 'Studentenwoningen Opaalweg - Randvoorwaarden en plantoelichting – Schetsontwerp' van Gemeente Utrecht.

Voor de locatie zijn globaal drie randvoorwaarden geformuleerd: de bouwhoogte, het groen en de veiligheid. Voor de bouwhoogte is een maximum van 10 woonlagen aangehouden. Op deze manier kan zo compact mogelijk worden gebouwd en blijft de groenaantasting (bouwvlak) relatief beperkt. De waardevolle bomen aan de Amethistweg, Waterlinieweg en de begraafplaats blijven behouden. Parkeren en de fietsenstalling worden ingepast in de groene terreininrichting en zijn uit het zicht vanaf de Amethistweg. Tot slot wordt gezorgd voor voldoende groencompensatie voor de bebouwing van het terrein (kwalitatief of kwantitatief). Daarnaast moet dit project bijdragen aan de sociale veiligheid in de wijk, onder andere door het zicht op de onderdoorgang van de Waterlinieweg. De openbare verlichting voor fietsers en voetgangers naar fort en Lunetten moet op orde zijn. Dit betekent dat deze zone waarschijnlijk goed verlicht zal worden.

Verder zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd in het kader van de groencompensatie van het Groenstructuurplan (bron: 'Studentenwoningen Opaalweg - Randvoorwaarden en plantoelichting – Schetsontwerp' van Gemeente Utrecht):

- Nieuwe bebouwing en openbare ruimte voorzieningen zo compact mogelijk (weinig oppervlak innemend en weinig versnippering teweegbrengend).
- Zoveel mogelijk behoud van de huidige natuurkwaliteit in een zo breed mogelijke zone bij begraafplaats en talud van de Waterlinieweg (dus laten staan van struweel en bomen).
- Realiseren van een aaneengesloten verbinding richting Beatrixpark onder de Waterlinieweg door. Hierbij kan de ecologische verbinding worden versterkt. Dit is mogelijk door bijvoorbeeld gebruik te maken van schanskorven of stenen maar wordt wel bemoeilijkt omdat het onder het viaduct erg donker is.
- Grasstrook met bomenrij en wandelpad handhaven, bomen aanvullen waar dat kan.
- Groencompensatie in de vorm van groen aan/op het gebouw en op/bij de parkeervoorziening en compensatie in de vorm van kwaliteitsverbetering (natuur/wandelen) van de Waterlinietunnel om de barrièrewerking van deze weg te verminderen.
- De groencompensatie moet duurzaam zijn (goed en tegen normale kosten te beheren en onderhouden, zodat het een blijvende groenvoorziening is).
- Afhankelijk van de mate waarin het verlies aan groene kwaliteit wordt gecompenseerd (zie hierboven) aanvullende groencompensatie zoeken.

- Mogelijkheden van groen in of op het gebouw. Hierbij wordt gedacht aan neststenen voor bijvoorbeeld zwaluwen en vleermuizen en bomen op de balkons. Deze maatregelen maken geen deel uit van de groencompensatie, maar zijn aanvullend.
 - Verder wordt gedacht aan creatieve groene oplossingen, zoals groen parkeren
- Bovenstaande uitgangspunten worden verder uitgewerkt in de klankbordgroep, bestaande uit omwonenden van dit gebied.

Flora

De beschermde soort **klein glaskruid** komt vrij algemeen voor in Utrecht. De groeiplaatsen liggen onderaan het talud van het viaduct. Deze locatie wordt niet bebouwd. Wel kan sprake zijn van aantasting van de groeiplaats door betreding, berijden, opslag of grondbewerking. Gelet op de locatie kunnen eenvoudige maatregelen worden getroffen, waaronder het afschermen van de groeiplaats met stevige boarding, om negatieve effecten te voorkomen. Indien aantasting van de groeiplaatsen onvermijdelijk is zal ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aangevraagd moeten worden. Gelet op het voorkomen in de gemeente Utrecht kunnen negatieve effecten op de staat van instandhouding op lokaal en landelijk niveau worden uitgesloten.

De belangrijkste niet beschermde floristische waarden zijn aanwezig in de grazige berm. Aanbevolen wordt deze berm te vrijwaren van verstoring en een stevige afscherming te plaatsen. Waarschijnlijk zijn gedurende bouw- en inrichtingsfase voldoende alternatieve locaties te bedenken als aanvoerroute, opslag van materieel e.d. Beheer is vervolgens het belangrijkste instrument om de waarde van de berm te behouden en verder te ontwikkelen.

Ongewervelden

De belangrijkste waarde voor ongewervelden is gelegen in het aanbod van stuifmeel en nectar, voornamelijk van de dijkviltbraam. Hier profiteren diverse soorten hommels, bijen, zweefvliegen en tal van andere insecten van. Deze soorten op hun beurt vormen prooi voor weer andere soorten, waaronder libellen. De opgaande vegetatie rond het braamstruweel zorgt voor een zeer beschut karakter en voorziet in stuifmeel en nectar in het vroege voorjaar, specifiek de aanwezige wilgen. Als gevolg van het plan zal vooral deze functie worden aangetast. De groencompensatie zou zich dan ook voornamelijk moeten richten op ontwikkeling van bloemrijke situaties voor soorten die afhankelijk zijn van stuifmeel en nectar.

Amfibieën, reptielen en grondgebonden zoogdieren

Strikt beschermde soorten komen in het plangebied niet voor. Wel vormt het leefgebied voor diverse algemeen voorkomende soorten, waaronder egel. Voor deze soorten geldt vrijstelling voor overtreding van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting. Wel geldt de Zorgplicht.

Voor deze soorten is het gebied aantrekkelijk door de aanwezigheid van dekking, een hoog aanbod prooidieren en de relatieve rust. Het gebied is door de ligging in de ecologische groenstructuur verbonden met groengebieden in de omgeving, waardoor het terrein zowel kan functioneren als leefgebied voor een bronpopulatie als onderdeel uit kan maken van een groter leefgebied en dan een specifieke functie vervult. Voor amfibieën is dat bijvoorbeeld die van landbiotoop (zomer en winter). De toekomstige inrichting zal deze functie hoe dan ook aantasten, gelet op de toename van verharding en verstoring (geluid, beweging, verlichting e.d.).

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Directe negatieve effecten op verblijfplaatsen kunnen worden uitgesloten.

Foerageergebied

Het plangebied heeft momenteel een beperkte waarde als foerageergebied. De toekomstige inrichting kan voor een vergelijkbaar aantal vleermuizen functioneren als foerageergebied, voornamelijk door behoud van de bomen en de randlengte aan opgaande vegetatie. Negatieve effecten op het functioneren van verblijfplaatsen in de omgeving – door wegvallen van foerageergebied - worden dan ook uitgesloten.

Vliegroutes

In het plangebied zijn geen essentiële vliegroutes vastgesteld, wel worden de opgaande structuren gebruikt als foerageergebied en geleiding. Aangezien de belangrijkste bomenstructuren behouden blijven, kunnen negatieve effecten op vliegroutes worden uitgesloten. Wel is verlichting een aandachtspunt. Aanbevolen wordt rond het viaduct terughoudend te zijn met verlichting, zodat het viaduct ook in de toekomst kan functioneren als veilige passage van de Waterlinieweg.

Vogels

In het plangebied zijn geen soorten vastgesteld met een jaarrond beschermd nest. In de omgeving blijft voldoende opgaande vegetatie en bos aanwezig voor behoud van in bomen broedende soorten. Wel zal de dichtheid aan vogels afnemen, door de toename van verstoring en de afname van dichte vegetatie en struweel.

Ten aanzien van alle soorten vogels geldt dat voorkomen moet worden dat broedende vogels worden verstoord. Hiervoor kan geen ontheffing worden verkregen. Een negatief effect op broedende vogels kan in dat geval worden uitgesloten.

4.2 Beschermde natuurgebieden

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de EHS en grenst niet aan een gebied waarin deze functie is bestemd. De EHS is gelegen op 1,2 kilometer afstand van het plangebied. Negatieve effecten op de EHS kunnen worden uitgesloten.

Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een beschermd natuurmonument of een Natura 2000 gebied. Het dichtstbij gelegen **beschermd natuurmonument** (Raaphof) ligt op 5,8 km afstand, het dichtstbij gelegen **Natura 2000**-gebied betreft de Oostelijke Vechtplassen aan de noordzijde van Utrecht op ruim 8,4 km afstand.

Gelet op deze afstanden en de aard van de ingreep kunnen effecten op voorhand worden uitgesloten. De beperkte stikstofuitstoot en als gevolg daarvan additionele stikstofdepositie van het plan, samenhangend met huishoudelijke gebruik (verwarming) en verkeersbewegingen in de aanleg- en gebruiksfase, is op deze afstanden niet meer meetbaar en is in alle gevallen lager dan 0,051 mol N/ha/jaar. Zowel van vergunningplicht als meldplicht in het kader van de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) is geen sprake.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Flora- en faunawet

In het plangebied zijn diverse soorten vastgesteld van Tabel 1 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor werkzaamheden die plaatsvinden in het kader van ruimtelijke ordening en inrichting en samenhangen met realisatie van het bestemmingsplan, geldt vrijstelling van verbodsbepalingen. De Flora- en faunawet staat uitvoering van het plan ten aanzien van deze soorten niet in de weg. Wel zal voorkomen moeten worden dat broedende vogels worden verstoord, aangezien daar geen ontheffing voor kan worden verleend. De rooiwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd.

Voor **klein glaskruid**, een soort van Tabel 2 AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet, geldt dat ontheffing aangevraagd dient te worden indien de huidige groeiplaatsen worden aangetast. Aangezien de staat van instandhouding gunstig is en de ingreep een wettelijk belang dient, zal deze ontheffing worden verleend. Bovendien zijn er mogelijkheden om de groeiplaats te behouden, zodat in zijn geen geheel geen overtreding plaatsvindt.

De Zorgplicht (Artikel 2 van de Flora- en faunawet) is altijd van toepassing. Dit betekent dat bij uitvoering van de werkzaamheden zo zorgvuldig mogelijk wordt omgegaan met de aanwezige planten en dieren. Het verplaatsen van egels, kikkers en padden voorafgaand aan de werkzaamheden en het zo min mogelijk verstoren van groen zijn maatregelen die in dat kader uitgevoerd kunnen worden.

Natuurbeschermingswet 1998

Het plan leidt niet tot negatieve effecten op beschermde natuurgebieden. Het aanvragen van een vergunning wordt dan ook niet nodig geacht.

EHS

Het bestemmingsplan is gelegen buiten de EHS. Het uitvoeren van een 'Nee, tenzij-onderzoek' is niet nodig en effecten op de EHS als gevolg van het bestemmingsplan kunnen worden uitgesloten.

5.2 Aanbevelingen

Het relatief ongestoorde karakter waardoor sprake is van veel dekking en ruige begroeiing is de belangrijkste natuurkwaliteit van het terrein, evenals de berm met enkele bijzondere soorten planten. Daarnaast is de ligging op een belangrijk punt in de gemeentelijke groenstructuur van belang. De locatie vormt een verbinding naar het groen aan de andere zijde van de Waterlinieweg en naar de overzijde van de

Diamantweg. Het behouden en versterken van deze functionaliteiten kan invulling geven aan de benodigde groenversterking en het effect van de ingreep beperken. Gedacht kan worden aan de volgende mogelijkheden:

- Verbeteren passage Waterlinieweg voor grondgebonden fauna. Bijvoorbeeld middels aanleg van een stobbenwal of andere vorm van dekking.
- Verbeteren beheer soortenrijke berm en vrijwaren van verstoring (tijdelijke opslag e.d.), evenals het niet beplanten van deze berm met bomen. Eventueel verwijderen van de twee matige lindes hier ten gunste van de ontwikkeling van een kruidenrijke grazige berm.
- Het opbreken van de oude asfaltweg in deze zone en terugbrengen van smaller, semi-verhard wandelpad levert direct meer ruimte voor natuur.
- Aanleggen van een poel in de overgangszone tussen grazige berm en opgaande beplanting.
- Faunapassage onder Opaalweg (nut en haalbaarheid nader vast te stellen).
- Inzetten op verouderen bos langs Waterlinieweg en voorkomen (bodem)verstoring.
- Het zo breed mogelijk houden van de bossen langs de noord- en oostzijde van het plangebied.
- Aanplanten bomen langs viaduct om hop-over functie te versterken of in smalle berm tussen fietspad en Opaalweg aan overzijde.
- In de flat kunnen verblijfplaatsen voor vleermuizen, gierzwaluw, huismus, zwarte roodstaart en andere soorten worden ingebouwd.

Het bos langs de Waterlinieweg heeft een natuurlijk karakter. Door de beperkte zoninval verruigt de ondergroei niet. Indien het bos donker blijft (behouden randvegetatie) en de bodem zo min mogelijk verstoord wordt zou de grote keverorchis zich hier op termijn kunnen vestigen.

6 Literatuur

- Brekelmans, F.L.A, S. Vleeming, P.H.N. Boddeke, G.Hoefsloot, J. van Zundert & J.W. de Jong, 2010. Beschermde flora en fauna Utrecht. Een overzicht van beschermde soorten flora en fauna op basis van een gemeentebrede quickscan. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Brekelmans, F.L.A. & J.L. Spier, 2013. Poelen in Utrecht. Onderzoek naar het functioneren van 30 poelen in gemeente Utrecht. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Gemeente Utrecht, 2015. Studentenwoningen Opaalweg - Randvoorwaarden en plantoelichting – Schetsontwerp' van Gemeente Utrecht.
- Ravon Utrecht, 2015. Atlas herpetofauna provincie Utrecht. Ravon Utrecht.

Bureau Waardenburg bv

Onderzoek en advies voor ecologie & landschap

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg

Telefoon 0345-512710, Fax 0345-519849

E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl